

Palliatieve zorg bij mensen met dementie (verdiepingsmodule)

[link Palliaweb](#)

Docenteninstructie

Introductietekst - Tekstomschrijving op Palliaweb

De verdiepingsmodule Palliatieve zorg bij mensen met dementie (reader van 58 pagina's) is bedoeld voor verzorgenden en verpleegkundigen die de basisscholing palliatieve zorg al hebben gevolgd. In die basisscholing wordt aandacht besteed aan het begrip palliatieve zorg, aan de lichamelijke, psychosociale en spirituele aspecten van de palliatieve zorg. Regelmatig komt naar voren hoe anders het is palliatieve zorg te geven aan mensen met dementie.

Zorgverleners krijgen steeds meer te maken met deze doelgroep. Een doelgroep die, naarmate de ziekte vordert, steeds meer afhankelijk wordt van anderen. Een doelgroep die een andere benadering nodig heeft dan de oudere die alleen lichamelijke beperkingen ondervindt. Daarnaast zijn er ook overeenkomsten en zijn behandelingen hetzelfde als bij de cliënt die geen geheugenproblemen heeft. Deze aspecten komen aan bod in de verdiepingsmodule.

Leerdoelen (zie ook verdiepingsmodule pagina 2)

Einddoel

Na afloop van de bijeenkomst beschikt de deelnemer over de kennis van palliatieve zorg bij mensen met dementie en kan de specifieke zorgverlening op de vier zorgdimensies benoemen.

Leerdoelen

- De deelnemer kan de uitgangspunten van palliatieve zorg plaatsen in het kader voor de zorg voor mensen met dementie.
- De deelnemer kan benoemen wat de fysieke aspecten zijn bij de palliatieve zorg voor mensen met dementie.
- De deelnemer kent de psychosociale aspecten van de palliatieve zorg voor mensen met dementie waarin de rol van de mantelzorger van groot belang is.
- De deelnemer kan de spirituele aspecten van de palliatieve zorg voor mensen met dementie benoemen.
- De deelnemer kan de ethische aspecten benoemen als het gaat om palliatieve zorg bij mensen met dementie.
- De deelnemer kan de inhoud van de module reflecteren op het eigen handelen in de zorgverlening aan mensen met dementie en hun naasten.

Canmeds rollen

Zorgverlener

Communicator

Reflectieve EBP Professional

Werkwijze en voorbereiding

De verdiepingsmodule per hoofdstuk of in zijn geheel laten bestuderen door de studenten/deelnemers.

Tijdens de bestudering kan de docent vooraf een of meerdere opdrachten geven om deze te gebruiken bij een werkvorm. Vervolgens in groepsverband en/of in subgroepen de leerstof bespreken. De docent vindt hiervoor onder Werkvormen een aantal keuzemogelijkheden die gericht zijn op A. Uitwisseling en B. Reflectie en Toepassen. Bij enkele werkvormen is het zinvol dat de deelnemer zelf een probleem of enkele vragen inbrengt vanuit de bestudeerde leerstof en/of ervaring. Dit staat vermeld bij de betreffende werkvorm.

Naast de verwerking van de leerstof gaat het ook om de juiste attitude en vaardigheden hebben. Deze kunnen naar voren komen bij de nabespreking door de eigen ervaringen van de deelnemers indien aanwezig mee te nemen. Ervaringen kunnen voortkomen uit een stage of wanneer je beroepsmatig werkt met deze doelgroep.

Rol docent

- kiest een of meerdere werkvormen
- werkt de werkvorm nader uit vanuit de leerstof of eigen werkervaring in de sector
- begeleidt de werkvorm en
- maakt in de nabespreking een vertaalslag naar de praktijksituatie van de zorgverlener (i.o.).



Werkvormen

Enkele suggesties bij het verwerken van de leerstof uit de verdiepingsmodule. Ze zijn gericht op A. Uitwisseling en B. Reflectie en Toepassen. De werkvorm wordt eerst uiteengezet vervolgens wordt een voorbeeld gegeven gebaseerd op de inhoud van de module.

A. Uitwisseling

1. Buzzen: In twee of drietalen mening of ervaring uitwisselen voordat zij deze plenair inbrengen.

Werkwijze rol docent:
1. opdracht geven (vraag).
2. startsein geven.
3. afronding aankondigen (nog 1 minuut).
4. plenair navragen wat heeft het gesprek opgeleverd.

Tijd 10 – 15 minuten voor het uitwisselen van een vraag;
10 minuten plenaire afronding (afhankelijk van groepsgrootte)

Mogelijke vragen vanuit de verdiepingsmodule zijn:

- Bij goede palliatieve zorg anticipeer je als zorgverlener op te verwachte problemen; ook bij dementie is vooruit te kijken op de situatie van groot belang. Hoe pak jij dit aan?
- Wat doe je anders in je communicatie tussen een mede leeftijdgenoot en een client die zich al in een redelijk ver stadium van dementie bevindt?
- Mantelzorgers of een naaste van iemand met dementie in de palliatieve (terminale) fase gaan onvoorwaardelijk door met zorgen. Zij helpen mij als zorgverlener maar andersom kan ik ook de mantelzorger helpen. Wat betekent de mantelzorger voor jou? En hoe kan jij de mantelzorger ondersteunen?
- In het laatste stadium van dementie gaat de client flink achteruit en heeft veel hulp nodig. Waaraan herken je deze laatste fase?

2. Binnen – buitenring: Gedachtes uit de theorie uitwisselen. Dit kan thuis worden voorbereid als opdracht.

Opstelling Een binnen en buitenring met stoelen tegenover elkaar en ruimte tussen de stoelen in de ring zodat er voldoende privacy is bij het praten.

Werkwijze Mensen in de binnenring brengen een vraag of probleem in over iets wat zij moeilijk vinden (gerelateerd aan de verdiepingsmodule of een hoofdstuk hier uit). Degene tegenover deze persoon in de buitenring is de gesprekspartner die reageert, doorvraagt en zijn mening geeft of de vraag beantwoordt.

Na 5 – 10 minuten draait de carrousel, de buitenste ring zodat de deelnemer uit de binnenring zijn vraag/probleem met een nieuwe gesprekspartner bespreekt. Dit kan een nieuw perspectief opleveren of een verdieping of een herhaling.

Hierna gaat de binnenring een plaats doordraaien en wisselen van rol.

Wederom na 5-10 minuten de buitenste ring laten doordraaien.

NB.

Degenen die een probleem/vraag hebben en willen bespreken zitten in de binnenste ring

Degene die dit niet hebben, reageren en oefenen met vaardigheden als luisteren, doorvragen en samenvatten.

Mogelijke gedachtes vanuit de verdiepingsmodule zijn:

- Ik vind het moeilijk te reageren als een client met dementie verdrietig is over haar (overleden) moeder die alsmaar niet thuiskomt. Als ik dit tegen kom dan ...
- Pijn bij mensen met vergevorderde dementie vind ik lastig om te herkennen.
- Hoe geef ik als zorgverlener vorm geeft aan spirituele zorg bij mensen met dementie waar je moeilijk mee kan communiceren? Ik vind het namelijk belangrijk dit aan de orde te stellen.

B. Reflectie en Toepassen

1. Reflectievragen: Het leerrendement ontdekken en terugblikken wat je eigen houding is

Werkwijze In subgroepen of duo's de vragen bespreken.



De vragen projecteren of uitdelen.
Ieder individueel 5 minuten voorbereiden, vervolgens samen bespreken.
Aan het einde vragen naar wat het gesprek met elkaar heeft opgeleverd.

Mogelijke reflectievragen vanuit de verdiepingsmodule zijn:

- Wat heb ik als zorgverlener ontdekt na het bestuderen van de verdiepingsmodule over mijn gedrag naar mensen met dementie in de palliatieve fase?
- Wat deed ik al in de zorgverlening?
- Wat is nieuw voor me en ga ik toepassen in de praktijk?
- Welke aandachtspunten wil ik behouden?
- Het contact met de respectievelijk de naaste en mantelzorgers hoe doe ik dit? Vergelijk het met de genoemde aandachtspunten in de verdiepingsmodule.
- Samenwerken met andere zorgverleners, hoe ik dit nu? Kan ik hier nog me in verbeteren?
- ...

2. Werkt wel / werk niet: Deelnemers reageren via een denkbeeldige lijn op een lastige situatie in hoeverre ze het daar mee eens zijn of niet.

Kan met grote groep mits zaalruimte groot genoeg is voor de denkbeeldige lijn

Werkwijze Voorbereiding docent:

Lastige praktijksituaties met een reactie omschrijven OF
deelnemers vooraf een lastige praktijksituatie (casus) laten bedenken.

vervolg

1. Deelnemers laten staan in de ruimte.
2. De situatie met interventie toelichten en vervolgens vragen 'Werkt dit of werkt dit niet?'
3. Vraag direct daarna aan de deelnemers om positie in te nemen op de denkbeeldige lijn die loopt van de ene naar de andere kant van de zaal. Wijs aan waar het eindpunt (dus 100%) ligt van 'werkt wel' en 'werkt niet'.
4. Geef het startsein door bijvoorbeeld te zeggen 'Neem je positie in wat jij vindt'
5. Vraag aan een aantal deelnemers waarom ze voor deze positie kiezen. Nodig ze uit om aan te geven wat wel of wat volgens hun niet werkt.
6. Vat de belangrijkste tips en aandachtspunten samen.
Herhaal de werkvorm met een nieuwe praktijksituatie.

Mogelijke praktijksituaties vanuit de verdiepingsmodule zijn:

- Aanpassen aan de situatie, wanneer een mevrouw met dementie meehelpt met het koken door de aardappelen te schillen, merk je dat dit langzaam gaat en je gaat haar hierbij helpen.
- Terwijl je bezig bent in de kamer van degene met dementie maak je ondertussen een praatje over wat er vandaag speelt, en of haar kinderen nog langs zijn geweest.
- Je signaleert bij de mantelzorger dat ze de zorg voor haar demente vader inmiddels in een redelijk vergevorderd stadium zwaar vindt en je zegt dat ze best wel een keertje mag over slaan.
- Een client in een vergevorderd stadium van dementie eet en drinkt nauwelijks meer. Een familielid vraagt aan jou of sondevoeding of kunstmatige toediening van vocht en voeding mogelijk is.